

Klein is niet zomaar beter

Voor dementerenden is kleinschalig wonen beter dan op grote afdelingen, is de algemene opvatting. Nu is er onderzoek naar gedaan. Het klopt niet.

Door onze redacteur
JOKE MAT

MAASTRICHT, 7 DEC. Het is al jaren in opkomst: kleine, huiselijke woongemeenschappen voor demente mensen die niet meer thuis kunnen wonen, in plaats van de nachtmerrieachtige, naar urine riekende grote verpleeghuisafdelingen. Jan Hamers, hoogleraar verpleging en verzorging van ouderen in Maastricht, spreekt van een culturele omslag – het besef dat mensen wónen in verpleeghuizen. „We moeten af van het medische regime. Het zou zo moeten zijn dat mensen opstaan als ze wakker worden, ontbijten als ze zin hebben om te eten.”

Tussen 2005 en 2010 groeide het aantal plaatsen in kleine woongemeenschappen in Nederland van 4.346 naar 12.087. Ongeveer een kwart van de verpleeghuiszorg voor dementerenden is nu zo georganiseerd. Belangenorganisatie Alzheimer Nederland wil dat het zeker de helft wordt. Volksgezondheid kende dit jaar 65,1 miljoen euro extra toe aan nieuwe projecten. Ook internationaal is het de trend. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling verklaarde in 2005 dat demente mensen na opname in een zo huiselijk mogelijke omgeving moeten wonen.

De praktijk loopt vooruit op de wetenschap. Uitgangspunt is dat de kleine huiselijke woonomgeving beter is voor demente mensen, maar dat is niet aangetoond en moeilijk te onderzoeken. Mensen met dementie kunnen niet verwoorden waar ze zich beter bij voelen. En in de kleine woongemeenschap wonen vaak meer mensen wier dementie minder vergevorderd is dan op de grote afdelingen. Onderzoek vergelijkt

daarom al gauw appels met peren.

Maastrichtse onderzoekers hebben voor het eerst bewoners geselecteerd die bij aanvang van het onderzoek een vergelijkbaar niveau van dementie hadden. Van die 259 proefpersonen woonden er 124 in een kleine woongemeenschap, 135 op een traditionele verpleeghuisafdeling. Via vragenlijsten aan personeel en familie stelden de onderzoekers de kwaliteit van leven vast, alsmede de ernst van de symptomen (angst, depressie, wanen) en de mate van rusteloosheid (van ijsberen tot agressie). Na zes en na twaalf maanden peilden ze dat opnieuw. Ze vonden geen significante verschillen tussen bewoners van kleine en grote afdelingen. Het onderzoek verscheen in het gezaghebbende *Journal of the American Medical Directors Association*.

Het resultaat verraste de onderzoekers. „Het idee was: klein is beter”, zegt Jan Hamers. „Dat is dus niet zonder meer zo.” Elementen uit het onderzoek wijzen zelfs op het tegendeel. Hoewel de kwaliteit van leven voor beide groepen gelijk was, scoorden bewoners van kleine afdelingen op één onderdeel hoger: ze hadden vaker last van angst en verdriet. En een jaar na begin van het onderzoek waren zij significant onrustiger dan de proefpersonen op de grote afdelingen – ze vertoonden meer gedrag als ijsberen, dingen verstoppen, weglopen. Verschil in agressief gedrag vond het onderzoek niet.

Toch blijven de onderzoekers positief over de kleine woongemeenschappen. De familie van de bewoners ervaart die wel duidelijk als beter, blijkt uit het onderzoek. En echte nadelen vonden de onderzoekers niet. Belangrijk is, zegt onderzoeker Hilde Verbeek, dat ‘klein’ niet een doel op zich is. „De discussie blijft vaak hangen in: moeten er vijf, zes of acht mensen op een afdeling wonen. Maar als een verpleeghuis vervolgens met die mensen blijft doen wat het altijd deed, dan doet het iets fout. Het gaat erom dat je de bewoner echt het middelpunt maakt.”

Walter Missel woont 'grootschalig' in het verpleeghuis Lückkerheide in Kerkrade.

